

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝ. ΘΡΑΚΗΝ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. Κ. ΓΕΝΝΙΩΤΗ

10ον

Κάπου, εις απόστασιν από τὸν ἀσφαλτόδρομον, εἰς τὸ χωρίον Σαρμουσακλή, ἐν ἀγροτικὸν κρα-
τικὸν κτήμα φαίνεται ἀρκετὰ εὐ-
κρινῶς μετὰ τὴν μεγάλην ἐκτασί-
ν του. Πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἰς τὸ
κτῆμα αὐτὸ δύο χιλιάδες χοίροι,

ράντα Ἐκκλησίας σχεδὸν χωρὶς
μάχην, γεμᾶτοι ἀπὸ αὐτοτεποί-
θησιν ὥρμησαν ἐναντίον τοῦ Λου-
λέμπουργκαζ μετὰ τὰς δυνά-
μεις των. Ἀφοῦ τὸ κατέλαβον, ὑ-
πεχρώθησαν δύο φορές νὰ τὸ ἐγ-
καταλείψουν. Ἐπὶ τέλους ἐγίναν
κύριοι αὐτοῦ, μετὰ πολὺήμερον

Ἡ ἀποβάθρα τῆς Ραιδεστού

εἰς μικρὰν ἡλικίαν, ἐγρύμηναν
καὶ ἐγείναν τὸν κάμπον μετὰ τὴν
πολυβόλον παρουσίαν των. Ἄλλοι
Ἕλληνες ἀναγκάσσαν διὰ το-
νυφερόν κρέας των. Ἀπέναντι
ιδιῶν των εἰδὼν τοὺς διεκόμενους
ὅλους διὰ τῆς ἀποβάθρας τῆς
Ραιδεστού εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ
ὥς τώρα πιά θὰ ἔχουν σταματή-
σει τὰ γυλλίσματά των καὶ με-
ταβλήθῃ εἰς καταναλωτικὸν εἶδος
πρώτης ποιότητος διὰ τὰ ἑλληνι-
κὰ τραπέζια. Καὶ τὰ τουρκικὰ
τραπέζια; Καὶ εἰς αὐτὰ ἀπὸ πολ-
λοῦ καιροῦ τὸ χοιρινὸν εἶνε εὐ-
πρόσδεκτον, ὅπως μοῦ τὸ ἔδε-
βαίωσαν πολλοὶ Τούρκοι. Ἀλλὰ
δὲν λείπουν καὶ οἱ ἄλλοι, ποὺ μοῦ
ὑπενθύμισαν τὴν προσταγὴν τοῦ
«πεῖγαμπέρκ» (τοῦ προφήτου Μω-
άμεθ) ἐναντίον τῆς χρήσεως τοῦ
χοιρινοῦ ὡς ἁμαρτίας (χαράμ).

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΛΟΥΛΕΜΠΟΥΡ- ΓΚΑΖ

Καθὼς ἐπλησιάζαμεν πρὸς τὸ
Λουλέμπουργκαζ, διερωτήθηκα ποῦ
ἄραγε νὰ σήπωνται τὰ κόκκαλα
τῶν ἑπτὰ χιλιάδων Βουλγάρων,
οἱ ὅποιοι ἔπεσαν εἰς τὴν μεγάλην
μάχην τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ πρώ-
του βαλκανικοῦ πολέμου; Ὁ ἀ-
ριθμὸς αὐτὸς τῶν νεκρῶν ἔκαμεν
αἰσθησιν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην,
καὶ ἀκόμη καὶ τώρα ἀπὸ τοῦς ἐν-
τοπίους τονίζεται ἰδιαιτέρα ἡ λε-
πτομέρεια αὐτή, καὶ ὡς ἐφθασεν
ἡ ἀνθρωπότης ἀργότερα εἰς φρι-
καλεώτερα ρεκόρ ἀπ' ὅ, τι ἐγνώρι-
σεν εἰς τὸ Λουλέμπουργκαζ. Ἐ-
νας Τούρκος μοῦ ἔδειξε διαφόρους
τοποθεσίας τῆς μάχης. Οἱ Βούλ-
γαροι, ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὰς Σα-

ταράν καλὴν. Ἡ τουρκικὴ Κυ-
βερνεσία ἔπεσε τότε. Ἡ διάδο-
χὴν τῆς μετοπέδισεν ἀμέσως (ἀφ' ὅ-
που καὶ ἀξιωματικούς, ἀπαιτού-
ς της φετιμῆς Ἐπανάστασης τὴν ἐπι-
στάσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐ-
στειλέθησαν τοὺς Βουλγάρους εἰς
τὴν ἀποβάθραν. Τὸ Λουλέμπουρ-
γαζ ἔφησε κατόπιν εἰρηνικούς
καιρούς.

Ἡ πολυώνυμη αὕτη πόλις,
γνωστὴ ἀκόμη καὶ ὡς Βεργούλη,
Ἀρκαδιούπολις, Τσατάλ Τεπέ ἢ
Τσατάλμπουργκαζ, ἑσκαυσμένη
διὰ τοὺς λουλάδες της, ἀληθινὰ
κομψοτεχνήματα τῶν τσιμπουκιῶν
της, θραυτευμένα εἰς παγκοσμίους
διαγωνισμούς, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ,
παρ' ὅλην τὴν πολυανθρωπίαν τῶν
γύφτων της, σημαντικὴν μεταλλα-
γὴν πρὸς τὸ καλῶτερον. Ἐνα ἐκ-
τεταμένον φυτώριον, ὅπου τὰ φυ-
τὰ εἶνε κατανεμημένα εἰς ἁρμο-
νικοὺς χώρους, περιζώνει τὴν ἐφ-
σοδὸν της. Πολλὰ εἶνε τὰ σπιτί-
α τὰ νεόκτιστα, μετὰ ὥραϊαν κατὰ
σειρὰν διάταξιν, εἰς τὴν μεγάλην
λεωφόρον. Τὸ πάρκο εἶνε ἀξιόλο-
γον.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Ἄν ἓνα τζαμί εἰς τὴν λεω-
φόρον παρουσιάζει πολλὰ σημεῖα
παραμελήσεως — ὁ μινარές του
εἶνε κολοβωμένος — δὲν λείπει
ἓνα ἄλλο, ποῦ οἱ πιστοὶ τοῦ Μωά-
μεθ, ὅσοι παραμένουν ἀπαρέγκλι-
τοι προσκυνηταὶ του, τὸ διαφυ-
λάσσουν μετὰ φροντίδα καὶ τὸ ἐπι-
δεικνύουν ὡς ἰδιαιτέρα εὐπρόσω-
πον κτίριον. Δύο ποτάμια, ποῦ
συνενοῦνται ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν
Ἡ ΣΥΝΕΧΕΙΑ Εἰς τὴν 5ην ΣΕΛΙΔΑ

"Εθνος 24/4/52

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΘΡΑΚΗΝ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 1ης ΣΕΛΙΔΟΣ

διὰ νὰ χυθούν ἔπειτα εἰς τὸν Ἑρ-
γίνην, στεφανώνονται στὶς ὄχθες
τῶν μὲ ρωμαλεές ἱτιές, ποὺ δίνουν
μῖαν εὐχάριστη ἐναλλαγὴ εἰς τὴν
αὐχμηρότητα τοῦ ἀτέλειωτου κάμ-
που.

Δὲν ἔκαμα κανένα περιδιάβα-
σμα εἰς τὸ ἄλλο ἐσωτερικὸν τῆς
πόλεως. Ἀλλὰ δὲν φαντάζομαι τὰ
ἐλληνικὰ σπίτια νὰ διετηρήθησαν
εἰς τὴν κατὰστασιν ποὺ εὕρισκον-
το, ὅταν ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ
τοὺς Ἕλληνας. Κατὰ πληροφο-
ρίας, ποὺ μοῦ ἐδόθησαν, τὰ πε-
ρισσότερα ἐλληνικὰ σπίτια κατε-
δαφίσθησαν καὶ τὸ ὑλικὸν τῶν με-
τεκομίσθη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.
Ὁ μύλος τῶν Ἀδελφῶν Μπάλλα,
κοντὰ εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν
σταθμὸν, δὲν κατεδαφίσθη, ὅπως
συνέβη τοῦτο μὲ τοὺς μεγάλους
ἐλληνικοὺς μύλους τῶν Σαράντα
Ἐκκλησιῶν. Λειτουργεῖ καὶ πάλιν
ὑπὸ νέον ἰδιοκτήτην, ὀνόματι Ἰ-
σμαήλ.

Οἱ ΓΥΦΤΟΙ

Τὸ Λουλέμπουργκαζ ἔχει πολ-
λοὺς γύφτους. Τοὺς εἶδα εἰς τὸ
ἐκεῖ ἐτήσιον παναίρι (πανηγύρι),
ἐμφανιζομένους ὑπὸ διάφορα ἐπα-
γέλματα. Κινούμενοι ὡς σιδερέ-
δες, καλαθοποιοί, γανωματοποι-
μοιχοί, ζωέμποροι, κοσκιναδες,
κατ' ὅρθαν μὲ τὸ ἀδιάκετον
ἀντανακλάσασθαι τῶν νὰ ἐμφανίζονται
μέσα στὸ ἐπαναίρι τῶν κάτοικοι
πολλοὶ πρωταγωνιστῶν. Εἶχαν εὖ
ναυαθῇ ἐκεῖ ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς
Ἀνατολικῆς Θράκης. Οἱ θρακί-
τικοὶ γύφτοι ἀποτελοῦν μῖαν ἰδιαί-
τερη κατηγορίαν τῆς νομαδικῆς
αὐτῆς φυλῆς. Μόλις φθάσῃ ὁ
Μάρτιος, ξεκινοῦν, σύμφωνα μὲ
τὴν παροιμίαν τῶν, ποὺ λέγει τουρ-
κικά: «Μάρτ Ἰσερί, τσεγκενὲ ντι-
σαρί» (ὁ Μάρτιος μέσα κι' ὁ γύ-
φτος ἔξω), ὅπου θροῦν καταλλή-
λους βοσκὰς διὰ τὰ κάτισχνα ζώα
τῶν.

Γυμνασμένοι, ἀκόμη παιδιά, δὲν
τρομάζουν ἀπὸ χιόνια, θυέλλας,
δροχὰς καὶ τὰς ἄλλας κακουχίας.
Ὅταν ὁμως ὁ μαυροθαλασσίτι-
κος ψυχρὸς ἀνεμος πέσῃ σὰν θα-
νατικὸν στοὺς κάμπους τῆς Ἀνα-
τολικῆς Θράκης, ἐνθυμοῦνται τὴν
καλοκαιριάτικη μακαρία ζωὴ τῶν
καὶ λέγουσιν ὅτι ἡ γύφτικη ζωὴ δὲν
εἶνε ἀνθρώπινη.

Οἱ Ρωμιόγυφτοι τοῦ Λουλέμ-
πουργκαζ ἐξεχώριζαν ἀπὸ τοὺς
ἄλλους ὁμοεθνεῖς τῶν. Διέβησαν
ἀρκετὴ ἐξυπνάδα καὶ πάντοτε κα-
τ' ὅρθαν νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ
χαμηλὸν ἐπίπεδον τῆς φυλῆς τῶν
καὶ ν' ἀναδεικνύωνται εἰς τὴν ὑ-
ψηλὴν σφαῖραν τῆς πνευματικότη-
τος. Ἐνας τέτοιος ὑπῆρξεν ὁ

Λεόντιος, ἱατρὸς τοῦ Λουλέμπουρ-
γκαζ. Ἦταν διπλωματοῦχος τοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τὸ πέρα-
σμά του ὡς ἐπιστήμονος καὶ
ἀνθρώπου τῆς κοινωνίας μέσα
στὴν Ἀνατολικὴν Θράκην ἀφῆκεν
ἴχνη. Ἐνῶ ἐξασκοῦσε τὸ ἐπαγ-
γελμά του, ἀγαποῦσε νὰ ἐγ-
κύπτῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλ-
ληνας συγγραφείς. Ἀπεσθίθιζεν
ὀλοκλήρους σελίδας ἀπὸ τοὺς
τρεις Ἕλληνας τραγικοὺς, καὶ ὅ-
ταν ἀπήγγελλε τοὺς στίχους τῶν
ἐπετύγχανεν εἰς τὸν ψυχικὸν κό-
σμον τοῦ ἀληθινῆς δόνησιν, ποὺ
τὴν μετέδιδεν εἰς τοὺς ἀκροατὰς
του.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Θὰ προσπαθῶ περαιτέρω νὰ
ἀναπαραστήσω ἄλλας εἰκόνας,
γενικωτέρας φύσεως, ποὺ μοῦ ἀ-
πετυπώθησαν κατὰ τὸ πέρασμά
μου ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Θρά-
κην. Εἶδα, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς
πολλὰς πόλεις ἀρκετὰ δημοτικά
κτίρια, στεγαζόμενα εἴτε εἰς νέα
κτίρια, εἴτε εἰς πρῶν ἐλληνικὰ
σχολεῖα, εἴτε εἰς παλαιὰ κτίρια.
Ὡς ἐπὶ πρόφασις ἡ προσπάθεια τῶν
ἀδελφῶν τῆς Τουρκίας νὰ δια-
δοῦσιν τὴν παιδείαν εἰς τὰς τά-
ξεις τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ἄραγε τὸ
πρόγραμμά τοῦτο ἐφαρμόζεται
ἐπιμελῶς; Εἶνε τοῦτο πρᾶσι-
μῶδες, ὅπως ἀλλοτρίως οἱ πρῶτοι
ἐκπαιδευτικοὶ καὶ εἰς ἄλλα βορεινὰ
Κράτη μοῦ ἔκαμεν ἰδιαίτερον ἐν-
τυπώσιμον ἡ ἀπαρτίς πολλῶν δημο-
τικῶν σχολείων ἔξω ἀπὸ τοὺς κα-
τασκευασμένους χώρους, πάντως εἰς
ἀπομακρυνήν ἀπόστασιν ἀ-
πὸ αὐτοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο δὲν
εἶνε ἀπορριπτέον, διότι ὁ μαθη-
τὴς, ἐργαζόμενος εἰς τὸ ὑπαιθρον,
ἔχει νὰ κερδίσῃ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς
τῆς υγείας του καὶ κατὰ τὴν φοί-
τησιν διατρέχει μικρότερον τὸν
κίνδυνον τῆς ἀποσπάσεως τῆς
προσοχῆς του ἀπὸ θεάματα τῶν
δρόμων.

Εἰς τὰς περισσότερας θρακικὰς
πόλεις καὶ συνήθως εἰς τὰ κεντρι-
κὰ μέρη τῶν, τὰ τουρκικά κόμμα-
τα μὲ μεγάλας ἐπιγραφάς, τοπο-
θετημένας εἰς τὰς ἑδρας τῶν, δια-
δηλοῦν τὸν πολιτικὸν διαχωρισμὸν
τῶν Τούρκων. Αἱ δύο μεγάλαι ἐπι-
γραφαί: Τζουμχουριὲτ Χάλκ παρ-
τισί καὶ Ντεμοκράτ παρτισί (Λαϊ-
κὸν δημοκρατικὸν κόμμα καὶ Δη-
μοκρατικὸν κόμμα) εἶνε αἱ περισ-
σότεραι. Ἔπονται αἱ ἐπιγραφαί:
Μιλλὲτ παρτισί καὶ Καλκινμά παρ-
τισί (Ἑθνικὸν κόμμα καὶ Κόμμα
ἀναγεννήσεως).

Κ. ΓΕΝΝΙΩΤΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ: Ἡ συνέχεια.

29/4/52